

کاوه تیموری

اعضای انجمن‌های اولیا و مربیان روش‌ها و راه‌های موفقیت

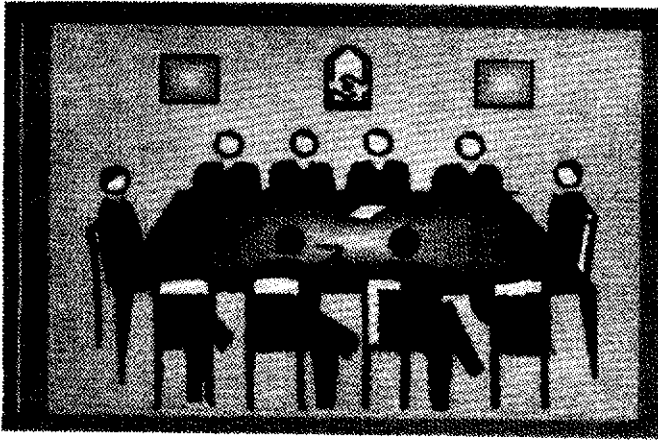
تشکیل می‌دهند. این انجمن موظف می‌شود براساس اختیارات و امکانات مدرسه به فعالیت در جهت اهداف بپردازد. این نوشتار درصدد است به این سؤال پاسخ دهد که اعضای غیررسمی انجمن یعنی پدران و مادرانی که در رأی‌گیری - بنا بر میل باطنی و قلبی خود - این مسؤلیت را پذیرفته‌اند از چه راه‌ها و روش‌هایی می‌توانند در سرنوشت فعالیت‌های انجمن و به تبع آن مدرسه تأثیرگذار باشند؟ به عبارت دیگر اعضای انجمن دارای چه وظایفی هستند که از طریق انجام آن‌ها "یک انجمن اولیا و مربیان موفق" تحقق می‌یابد؟ برای پاسخ به این پرسش از موارد عام آغاز و به موارد خاص خواهیم رسید.

بی‌تردید درک ضرورت و وقت‌گذاری اعضا به منظور چرخش و گردش جلسات امری مهم و ضروری است. اعضای انجمن تحقق این اصل را تنها نباید از مدیر مدرسه انتظار داشته باشند، بلکه این خود آن‌ها هستند که می‌توانند با تنظیم و تعیین وقت مقرر جلسات را تشکیل دهند و آن‌ها را معنی‌دار و فعال سازند.

آغاز جدی کار منوط به دریافت اطلاعات پایه در مورد هسته وجودی انجمن‌هاست. به همین دلیل مطالعه دقیق "آیین‌نامه انجمن‌های آموزشگاه" مقدمه کار می‌باشد. معمولاً این جزوه کوچک در مدارس دیرپاب و دشواریاب است، اما مطالعه آن ضروری است. داشتن دستور جلسه و

مقدمه

پس از گذشت یکی دو ماه از سال تحصیلی، مدرسه از شور و حال بازگشایی فاصله می‌گیرد و بعد از رفع و رجوع مسائل، نوبت به شکل‌گیری انجمن‌های اولیا و مربیان آموزشگاه می‌رسد. در این حال اولیا در پی از سرگذراندن انتخابات، انجمن را با همراهی مدیر و نماینده معلمان

مهم‌ترین زمینه برای همکاری است.
 - استفاده از اعضای انجمن صرفاً برای امضای صورت حساب‌ها و هزینه‌ها.
 - عدم برخورداری بعضی از اعضا از توانمندی لازم.
 - عدم آگاهی اعضای انجمن از مشکلات موجود در مدرسه.
 - عدم حضور بموقع در جلسات انجمن.
 - مشخص نبودن میزان کمک‌های مالی و هزینه‌های انجام شده.

پس از ذکر این موارد این سؤال مطرح می‌شود که انجمن اولیا و مربیان یک آموزشگاه چگونه و تحت چه شرایطی می‌تواند به یک انجمن موفق بدل شود؟

پاسخ این سؤال در آیینة افکار اعضای انجمن‌های اولیا و مربیان این گونه بیان شده است:
 - دعوت از اعضای انجمن حداقل ماهی یک بار به طور مستمر و مداوم و اهمیت دادن اعضا به دعوت‌نامه‌ها با وقت‌گذاری مناسب.

- در میان گذاشتن مسائل و مشکلات جاری مدرسه با اعضای انجمن و مشارکت آنان در تصمیم‌گیری‌ها.

مبنا قرار دادن تقویت رابطه مدیر و مربیان با پدران و مادران مهم‌ترین زمینه برای تشکیل "انجمن موفق" است. اما این کار همیشه به راحتی انجام نمی‌پذیرد و همواره در راه انجام آن موانع و مشکلاتی رخ می‌نمایند. در این جا به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم و این امر از آن جا اهمیت دارد که به شناسایی موضوع کمک‌رسان است.

انجمن‌ها در جریان عمل با چه مشکلاتی روبه‌رو هستند؟

وقتی این سؤال در میان اعضای انجمن‌های اولیا و مربیان یکی از مناطق آموزش و پرورش مطرح شد، آنان موارد زیر را بیان داشتند:
 - عدم دریافت آیین‌نامه انجمن و بی‌اطلاعی اعضا از وظایف خود.

- معرفی نشدن اعضای انجمن به معلمان مدرسه از طریق مدیر و گمنام ماندن آن‌ها.
 - نبود همکاری و تفاهم لازم بین اعضا و مدیر آموزشگاه.

- دخالت ندادن انجمن در کارهای روزمره مدرسه.

- عدم شناخت اعضا نسبت به یکدیگر که

- استفاده از افراد صاحب نفوذ برای عضویت در انجمن‌ها.

حال با در نظر داشتن این نکته که هر کدام از موارد فوق سهمی ویژه در به ثمر رسیدن فعالیت دارا می‌باشد، به روش‌ها و شیوه‌هایی اشاره می‌گردد که در برنامه قراردادان هر کدام از آنها افق‌های روشنی برای فعالیت و موفقیت انجمن‌ها فراهم می‌سازد.

ابتکار و خلاقیت، دو شرط موفقیت

برای این که به اهمیت این مسأله وقوف یابیم به اشاره ذکر می‌شود، اموری که در آن‌ها خلاقیت و ابتکار وجود دارد دارای دو ویژگی "ارزشمند بودن" و "نوبودن" می‌باشند. مشکل آن است که اعضای انجمن‌ها به خاطر وجود سایه‌ها و یا احیاناً فشارهای نامرئی که در فضای انجمن و مدرسه وجود دارد و یا ممکن است وجود داشته باشد از ایفای نقش لازم - علی‌رغم استحقاق و

- پذیرش مطلوب و شایسته اعضای انجمن به عنوان اعضای اصلی مدرسه و روحیه‌بخشی به آن‌ها از طریق ارزش نهادن به کار آنان.

- مشورت و هم فکری معلمان با اعضای انجمن در قالب جلسات مشترک.

- واگذاری مسؤلیت در جهت فعالیت بیش‌تر اعضا و روشن نمودن وظایف آن‌ها.

- آگاهی مدیر مدرسه از نوع کار و هنر اعضا در زمینه‌های مختلف.

- همدل بودن مدیر مدرسه با اعضای انجمن.

- برگزاری جلسات عمومی انجمن با حضور همه اولیا و ارائه گزارش توسط اعضای انجمن به آن‌ها.

- مشورت با اعضای انجمن در همه امور نه صرفاً مسائل مالی.

- قدردانی از عملکرد اعضای فعال انجمن در جلسات عمومی اولیا به منظور ترغیب و تشویق آن‌ها در تداوم فعالیت.

مدرسه برای ارتباط بیش تر با اولیای دانش آموزان.

۷- دعوت از صاحب نظران و افراد فرهیخته

برای دیدارهای صمیمی با اولیای دانش آموزان.

۸- اختصاص دفتر یا اتاقی برای انجمن مدرسه

با نصب تابلوی مناسب (با توجه به محدودیت

فضا این مکان می تواند چند منظوره باشد).

۹- در بعضی از مدارس مهم ترین وظایف

انجمن در چند بند خلاصه شده، با خط خوش نیز

به تحریر درآمده است.

۱۰- برپایی روز مشارکت در مدرسه (با

موضوع خاص).

۱۱- برپایی جشنواره های مدرسه ای مثلاً

"جشنواره تفاهم خانه و مدرسه".

یکی از اعضای انجمن ها پیشنهاد تازه ای ارائه

کرده است که در آن از مسئولین خواسته شده

برای اعضای انجمن های اولیا و مربیان آموزشگاه

کارت شناسایی معتبری صادر شود تا آنان در میان

مردم و در منطقه به پیگیری مسائل مدرسه

بپردازند. این امر چنانچه قابلیت تحقق یابد

می تواند زمینه مناسب را برای پرداختن به امور

انجمن فراهم کند.

آگاهی از اطلاعات تربیتی

برای اعضای انجمن های اولیا و مربیان پیگیری

مسائل و کسب اطلاعات تربیتی امری ضروری

است. زیرا آگاهی و شناخت بیش تر از نیازها و

به دست آوردن بینش لازم در یک موضوع در

حکم آمادگی روحی و روانی و فکری است و

تجربه نشان داده است که وجود این آمادگی در

احراز موفقیت دارای تأثیر مستقیم است.

مهم ترین انتظار از اعضای انجمن ها مشارکت

و ایفای نقش فعال در کارهای گروهی و جمعی

است و تحقیقات در این زمینه نشان داده است

شایستگی و داشتن توانایی - روی گردانند. به

همین دلیل شکستن این فضا و بارور به ایجاد تغییر

در شرایط موجود از وظایف اصلی اعضای

انجمن هاست. نباید پنداشت که انجام کارهای

غیر معمول و مواردی که به صورت عرف در نیامده

می تواند شرایط را برای مبتکران و اعضای خلاق

مشکل سازد، بلکه بعضی از همین امور به ظاهر

غریب و عجیب در حقیقت هسته های اصلی برای

کارهای جدید است.

اعضای انجمن ها برای خلق کارهای نو و

ارزشمند در کنار مدیر مدرسه، زمینه های بکر و

مفیدی در اختیار دارند. به عنوان نمونه به برخی از

این گونه فعالیت ها اشاره می شود:

۱- دیدار همگانی اولیا با هم، چرا که در

جلسات عمومی عمدتاً مادران حضور می یابند و

پدران به خاطر گرفتاری های شغلی کم تر شرکت

می کنند.

۲- برپایی کلاس های آموزش خانواده در روز

جمعه، حداقل برای پدرانی که در سایر ایام هفته

نمی توانند حضور یابند.

۳- مدرسی که دارای فضای آموزشی بدون

کاربرد هستند می توانند برخی از کلاس ها را به

ایجاد "مدرسه اولیا" اختصاص دهند و اعضای

انجمن نسبت به آن اهتمام داشته باشند.

۴- برگزاری مراسم شادی آفرین و شهبیج

به مناسبت های مختلف که گردانندگان آن

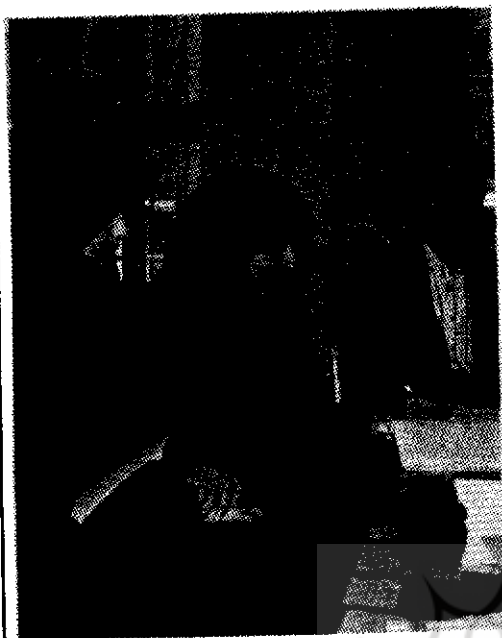
دانش آموزان باشند و نقش های گوناگون مراسم را

آن ها به عهده گیرند.

۵- استفاده از مهارت ها و توانایی های اولیا به

شکل عملی.

۶- راه اندازی نشریه یا گاه نامه های انجمن

تدارک و برپایی این کلاس‌ها اقدام نمایند. به این نکته همه دست اندرکاران آموزشی عنایت دارند که وظایف مدیر فهرستی بلند بالا را به دست می‌دهد که هیچ یک از آن‌ها را نظر به اهمیتی که دارا می‌باشند نمی‌توان نادیده گرفت.

انجمن مدرسه در چارچوب آیین‌نامه می‌تواند به عنوان بازویی کارآمد، خلاء کلاس‌های آموزش خانواده را که در مدارس امری روشن‌تر از آفتاب است، پر نماید.

به عنوان مثال در سال تحصیلی ۷۶-۷۵ از ۱۰۰ درصد آموزشگاه‌های شهری کشور در ۲۰ درصد از آن‌ها یک کلاس آموزش خانواده تشکیل شد و در سال تحصیلی ۷۷-۷۶ این نسبت ۳۳ درصد می‌باشد و تا رسیدن به درصد مقبول کوشش‌های فراوانی لازم است.

گرچه در فرایند آغاز تا انجام برپایی کلاس‌های آموزش خانواده عوامل دیگری مانند مدرس آموزش خانواده، امکانات و تدارک مالی و

افرادی که دارای مطالعه بیشتر درباره موضوع مورد مشارکت هستند از میزان مشارکت بالاتری نسبت به افرادی که وقوف و آگاهی آن‌ها کم‌تر است، برخوردار هستند.

خوشبختانه در مسیر اهداف و فعالیت‌های انجمن‌ها که به موضوع عام تربیت فرزندان می‌پردازند، منابع و مأخذ بی‌شماری وجود دارد. علاوه بر نشریات عمومی که در آن‌ها صفحاتی به مسائل تربیتی اختصاص دارد، نشریات خانواده پسند زیادی وجود دارند که مسائل تربیتی را از نگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌دهند و انتشار دهنده اطلاعات تربیتی می‌باشند. در افقی نزدیک‌تر نشریاتی مانند مجله پیوند و مجله تربیت به طور اختصاصی به طرح مسائل تربیتی و پرورشی می‌پردازند. به همین دلیل مطالعه آن‌ها می‌تواند اطلاعات قابل توجهی در اختیار اعضای انجمن بگذارد.

به عنوان مثال مجله پیوند دارای یک بخش مستقل به نام "مشاور پیوند پاسخ می‌دهد" می‌باشد که در آن افراد بسیاری از طبقات مختلف اجتماعی سؤالات تربیتی خود را مطرح می‌کنند و توسط کارشناسان اهل فن به آن‌ها پاسخ داده می‌شود. هم چنین اخبار انجمن‌ها از سراسر کشور در آن درج می‌گردد. برنامه‌ای نیز به نام "همگام با مدرسه" از شبکه سراسری صدا در روزهای یکشنبه (۹ تا ۱۰ صبح هر هفته) پخش می‌شود که در بردارنده نکات تربیتی است و می‌تواند مورد استفاده واقع شود. این برنامه با همکاری انجمن اولیا و مربیان تهیه و پخش می‌گردد.

کلاس آموزش خانواده، خلاء همیشگی

همواره در برپایی کلاس‌های آموزش خانواده انتظار بر این بوده است که "مدیران آموزشگاه" به

مادی، مکان مناسب و... وجود دارد، اما همه این عوامل در سایه یک عامل اصلی قابل حل خواهد بود، و آن عامل افزایش تقاضای اجتماعی توسط اولیا برای شرکت در این کلاس هاست. اولیا می‌گویند کلاس آموزش خانواده موجب نزدیکی دیدگاه‌های تربیتی آن‌ها شده است و این در حالی است که همواره از خلاء اطلاع‌رسانی در مورد این کلاس‌ها آزرده می‌باشند.

زمانی که در یکی از کلاس‌های آموزش خانواده در منطقه اسلام‌شهر به تدریس درس بسیار مهم "تربیت و مراقبت جنسی" مشغول بودم، پس از گذشت مدت کوتاهی از طرح مسأله و بیان مقدمات یکی از مادران با بالابردن دست خود به بیان این نکته پرداخت که: "شانزده سال است که بچهٔ مدرسه‌رو دارم، اما کسی برایم این حرف‌ها را نگفته است." و بلافاصله بعد از بیان این مادر بود که اکثر قریب به اتفاق جمعیت صدتفتری کلاس با او در این زمینه هم آوا شدند.

آنان در پایان کلاس تقاضای برقراری کلاس را داشته و در زمانی کوتاه مشخص گردید که اولیا حاضرند با علاقه در این کلاس‌ها شرکت کنند، اما نیازمند آگاهی از تشکیل این کلاس‌ها می‌باشند و این مسأله امری است که انجمن مدرسه می‌تواند آن را به سامان برساند و سررشته این فعالیت مهم را با هم‌آهنگی مدیر و مسؤول انجمن منطقه به دست گیرد. زیرا تا زمانی که ما برپایی کلاس آموزش خانواده را به مدیران واگذار نماییم، با این بهانهٔ همیشگی روبه‌رو خواهیم بود که: "اولیا استقبال نمی‌کنند." در صورتی که تجربه نشان داده است حداقل در شهرستان‌های استان تهران مانند شهرک قدس (قلعه حسنخان)، اسلام‌شهر، پیشوا، قرچک، ساوجبلاغ و... اولیا به محض ارسال دعوتنامه در حد قابل توجهی در این کلاس‌ها شرکت می‌کنند، به طوری که معمولاً در نمازخانه‌ها که محل تشکیل کلاس هاست، با کمبود جا روبه‌رو می‌شوند. به همین دلیل در نظر

بیندیشند و این طلسم تربیتی را بشکنند.

شناسایی منابع مالی

بدون شک مانند همه فعالیت‌های خیرخواهانه و

امور جمعی، بعد مالی به عنوان ستون فقرات اقتصادی خود را بر اعضای انجمن نیز تحمیل می‌نماید. به همین دلیل اعضای انجمن در کنار نیازهای فراوان آموزشگاه نیازمند آنند که به جمع‌آوری کمک‌های مالی بپردازند. مردم خوب جامعه ما نیز با یاور به این که کمک‌های مالی آن‌ها به مدرسه در جهت به بار نشستن آموزش مطلوب برای فرزندان‌شان به کار می‌آید از ارائه کمک‌های خود دریغ نمی‌کنند، اما با این حال با توجه به تنوع وضعیت فرهنگی و اقتصادی، کمک‌های مردمی از یک میزان واحد و فرمول مؤثر و مفید پیروی نمی‌کند. لذا ضرورت دارد که اعضای انجمن با بسط ارتباطات و ایجاد راه‌های ارتباطی مناسب در شناسایی افراد متمکن و خیر یاب مناسب را برای کمک کردن به روی آن‌ها بکشایند.

شناسایی فرزندان بی‌بضاعت و امداد رسانی مالی و معنوی به آن‌ها سنت پسندیده‌ای است که از دیرباز در کارنامه اعمال انجمن‌های اولیا و مربیان ثبت شده است. اوج گرفتن نهضت مدرسه‌سازی و فعالیت‌های خیرین در جهت اهداف آموزش و پرورش بر این نکته مهم تأکید دارد که در متن جامعه ما انرژی‌های نهفته فراوانی وجود دارد که با انجام گفت‌وگوها، ایجاد زمینه‌ها، تهییج عواطف، پیشگام کردن افراد توانمند و خیر، ترتیب دادن اجتماعات و بیان مشکلات و برقراری ارتباط با کارخانه‌ها و شرکت‌های تولیدی مجاور، می‌توان آن‌ها را از قوه به فعل درآورد و در مسیر خدمت به مدرسه بسیج کرد. بدون شک افراد توانمند جامعه آگاهند که هرگونه خدمت به

گرفتن مکان مناسب برای این کلاس‌ها نیز از موارد قابل توجه می‌باشد و معمولاً با توجه به قابل دسترس بودن، مساجد از مکان‌های مناسب و مردم‌پسند می‌باشد.

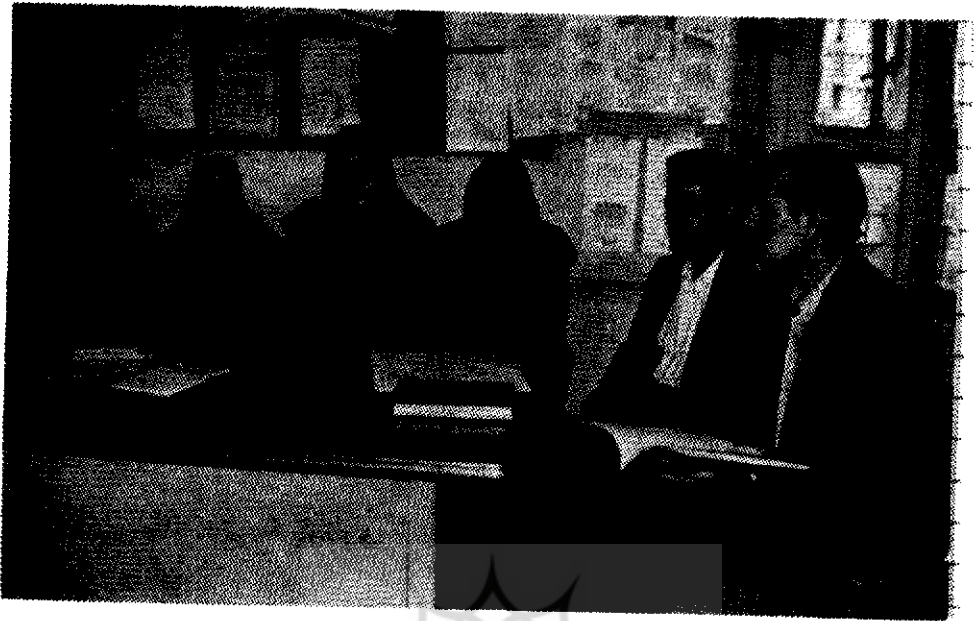
در هر حال ابتکار انجمن‌ها در تشکیل کلاس و یا حداقل ایجاد زمینه‌های مناسب آن یک حرکت ماندگار و خداپسندانه است.

در همین مسیر کار بسیار مهمی که اعضای انجمن می‌توانند آن را در دستور کار خود قرار دهند، جذب پدران به این کلاس‌هاست.

نسبت مادران شرکت‌کننده در کلاس‌ها نشان از آن دارد که در چهار سال گذشته همواره عده مادران شرکت‌کننده نسبت به پدران به طور متوسط ۴/۴ برابر بوده است.

سال تحصیلی	نسبت عده مادران به پدران شرکت‌کننده در کلاس‌های آموزش خانواده
۷۲-۷۵	۴/۲ برابر
۷۵-۷۶	۴/۵ برابر
۷۶-۷۷	۴/۸ برابر
۷۷-۷۸	۴ برابر

این مسأله زمانی اهمیت خود را به خوبی نشان می‌دهد که در کلاس‌ها همواره مادران از نیامدن پدران به کلاس‌ها گله می‌نمایند و مصرانه این امر را درخواست می‌کنند. در یکی از همین جلسات مادری با چشمان گریان بیان می‌کرد: "مشکل من این است که همسرم فرزندان ۱۶ ساله و ۱۸ ساله خود را به حساب نمی‌آورد و برای آن‌ها احترام قائل نمی‌شود... و این درخواست مرا نیز نمی‌پذیرد." بنابراین اعضای انجمن می‌توانند با توجه به اهمیت موضوع به راه‌کارهای مؤثر

نمایندگان خانه و مدرسه تحقق می‌یابد. به همین‌سان در نظر داشتن جدی معلمان برای انعکاس خواست‌های آن‌ها از اولیا ضرورتی مهم است. حضور جدی نماینده معلمان برای بیان مسائل و موارد تربیتی و علمی که در حوزه کلاس روی می‌دهد می‌تواند به شفاف شدن رابطه خانه و مدرسه کمک نماید.

ایمن کردن محیط اطراف مدرسه و نظارت بر عملکرد فروشنده‌های اطراف و مسائل بهداشتی آن‌ها و نیز بررسی وضعیت شرکت تعاونی و فروشگاه مدرسه از دیگر مسائلی است که می‌تواند مدنظر اعضای انجمن‌های اولیا و مربیان قرار گیرد.

اهداف تعلیم و تربیت در حکم باقیات و صالحات بوده، "شکرانه بازوی توانا بگرفتن دست ناتوان است."

نکته دیگری که برای این حرکت مکمل خوبی می‌تواند به شمار آید، منعکس کردن این نوع از اقدامات خیرین به منظور ترویج فکر ارزشمند کمک به مدرسه است. زیرا مطرح کردن مواردی این چنین در مطبوعات و رسانه‌ها موجب می‌شود که سایر افراد نیز در توفیق خدمت‌رسانی به مدرسه خود را سهم کنند و در گره‌گشایی از امور آموزشگاه‌ها پیش قدم شوند. گوینده‌ای معنای خدمت به مردم را این گونه ستوده است:

صدها فرشته برآن دست بوسه می‌زنند
کز کار خلق یک گره بسته واکند

سایر موارد

انجمن اولیا و مربیان در حقیقت به مثابه کانونی است که در آن تعامل رفتارهای تربیتی